

Design výzkumu

BSSn4405 Koncepce a metody v BSS

Teorie

- Množina tvrzení, jež společně popisují a vysvětlují určitý fenomén, jeho příčiny nebo důsledky
- Cíl – nejen popsat, ale i vysvětlit
- Vysvětlení věcí na logice pokud – tak
- Van Evera – teorie není **nic víc** než soubor kauzálních zákonů a hypotéz

Pravidelnosti a trendy

- Ambicí je najít sociální zákonitosti, ne pochopit chování každého člověka
- Námitky:
 - Triviálnost
 - Výjimky
 - Specifika společenské reality a adaptace

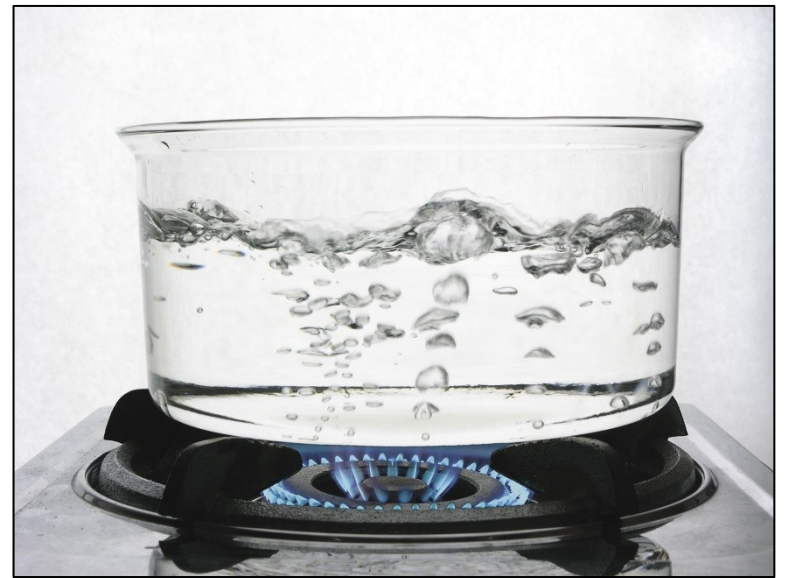

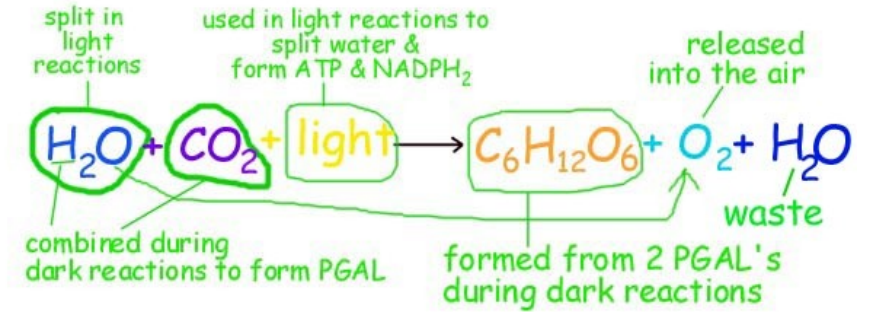

Kauzalita

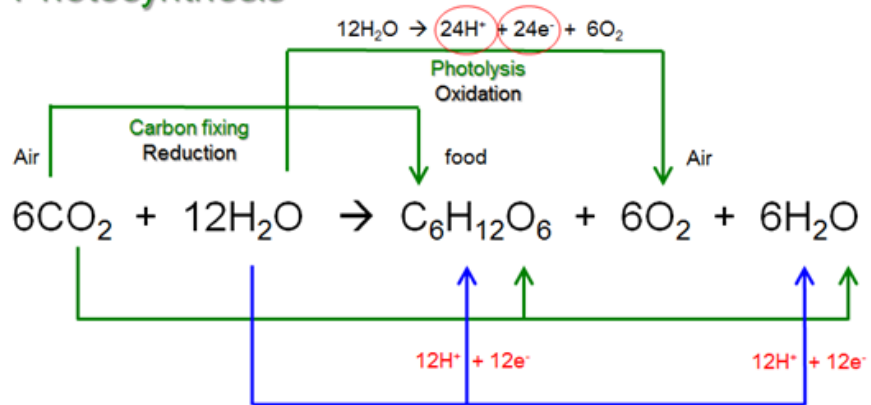
- Příčinná souvislost
- **Kauzální efekt:**
 - Změna v hodnotě závislé proměnné pokud se změní hodnota nezávislé proměnné
- **Kauzální mechanismus:**
 - Mechanismy, jež propojují příčinu a následek
 - Objasňují charakter vztahu nezávislé a závislé proměnné

$A \text{ (NP)} \rightarrow q \rightarrow r \rightarrow s \rightarrow B \text{ (ZP)}$

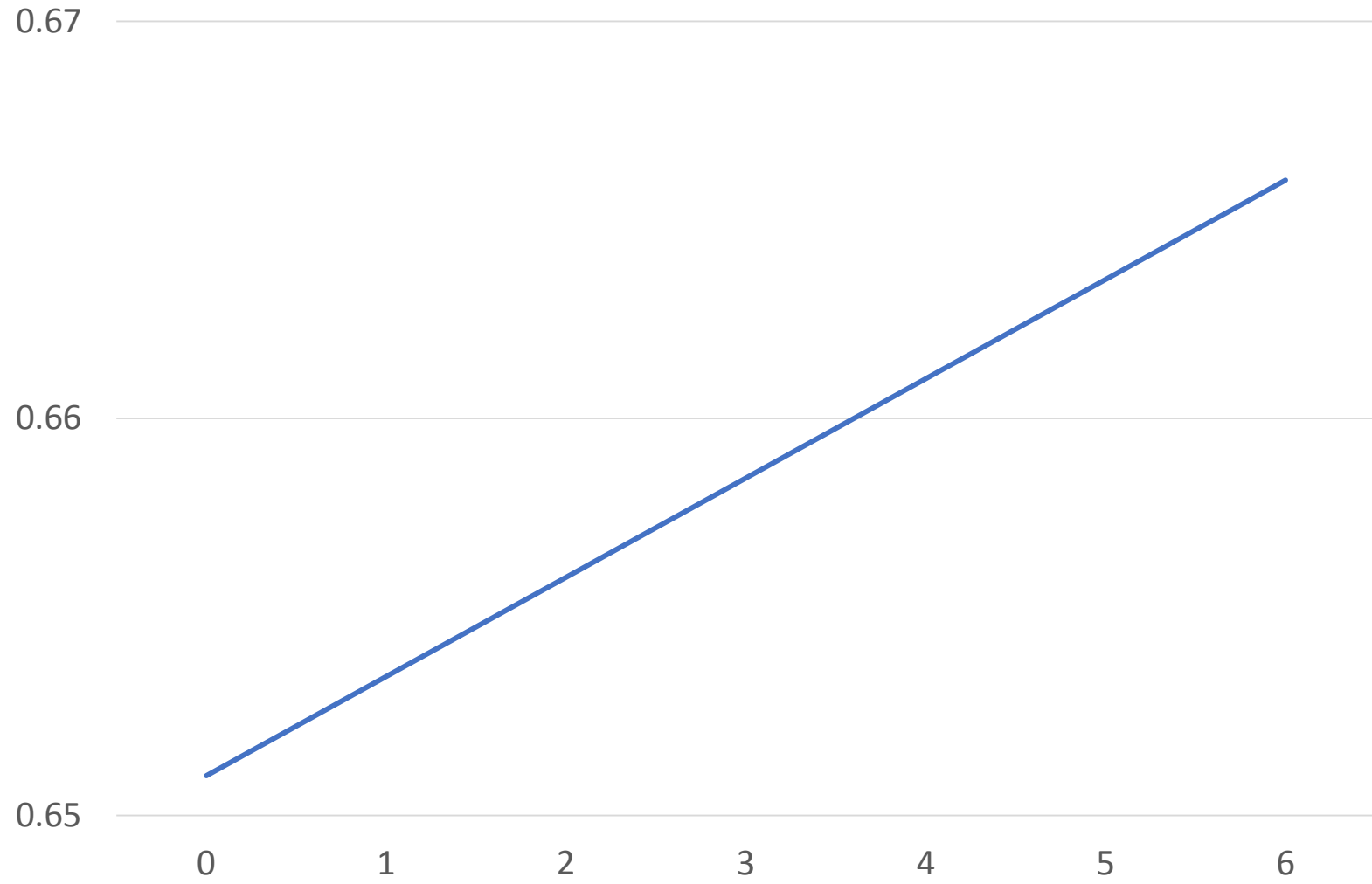
Photosynthesis

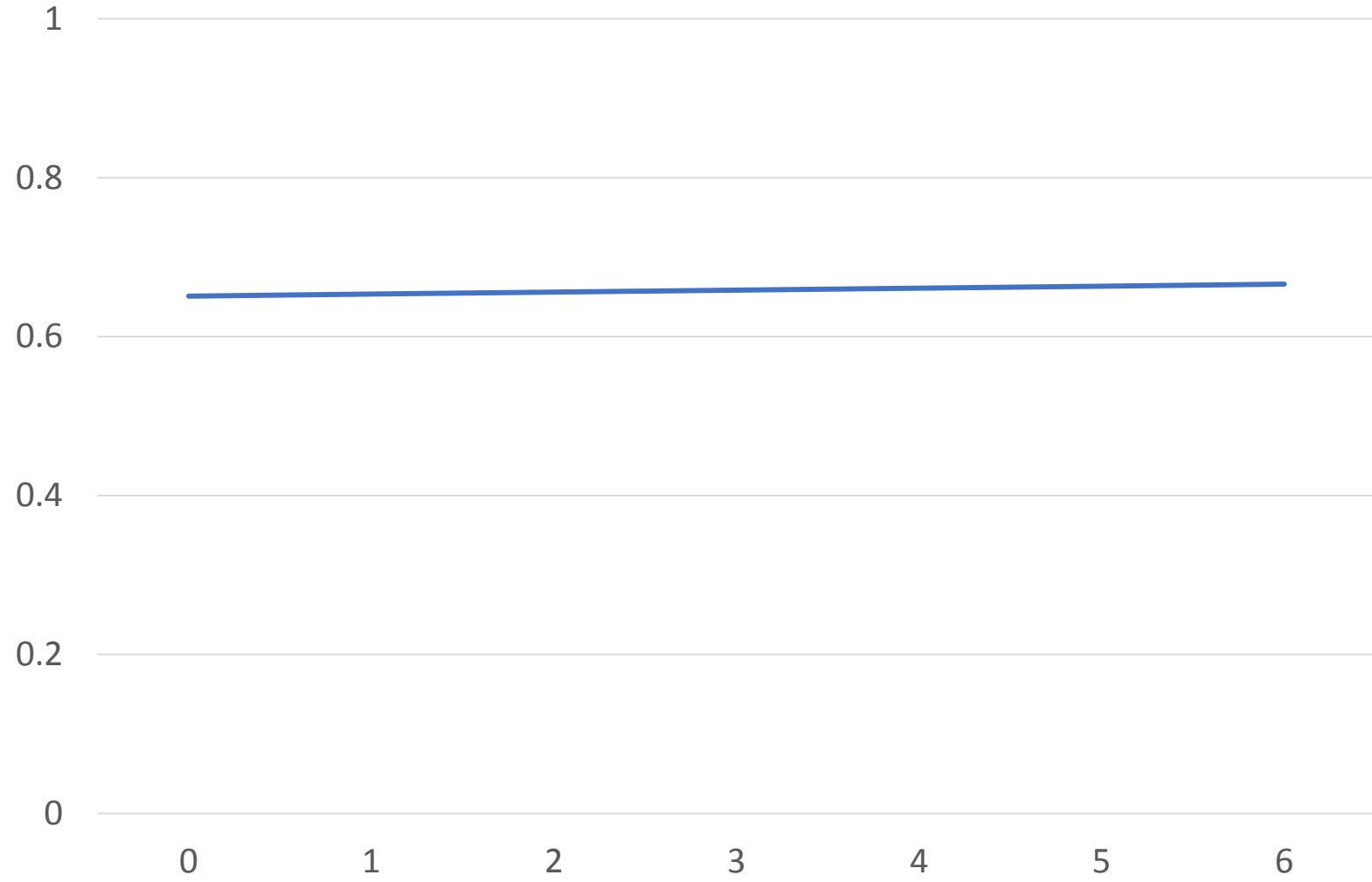
„Dobrá“ teorie

- **Má vysokou vysvětlovací schopnost:**
 - Význam – nezávislá proměnná způsobuje výraznou změnu závislé proměnné
 - Počet pokrytých oblastí
 - Aplikovatelnost – jednoduchost aplikace v reálném světě
- **Vysvětluje hodně s málem:**
 - „Úspornost“ teorie
 - Své efekty vysvětluje pomocí malého počtu proměnných

Prob Far-Right

Prob Far-Right

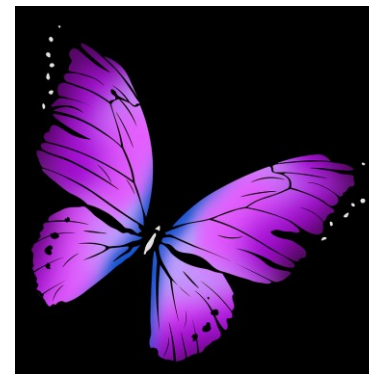
„Dobrá“ teorie

- **Není banální:**

- Samotný fakt, že je „pravdivá“ ji ještě nedělá významnou
- Příliš všeobecná příčina není optimální
- *Prohráli jsme, protože soupeř získal více bodů (náhodný sportovní trenér)*

- **Je jasně formulovaná:**

- Jasně definované pojmy, vztahy
- Ne pouze „A způsobuje B“ a zbytek je ponechaný každému na úvahu
- Bez jasné formulace nelze teorii aplikovat, testovat a vytvářet z ní predikce
- *Volební kampaň ovlivňuje chování voličů*

„Dobrá“ teorie

- **Je testovatelná:**

- Teorie musí být testovatelná (a tedy i falsifikovatelná)
- Teorie, která se nedá testovat, **není teorií**
- Musí existovat prostor pro její zpochybnění

- **Netestovatelné „teorie“:**

- Nejsou spojeny s daty
- Nemohou být nesprávné

- Typicky – náboženská dogmata

„Dobrá“ teorie

- **Má schopnost preskripce:**

- Vyvozování důsledků na základě poznání proměnných a okolností
- Důležité, pokud máme možnost ovlivnit hodnotu nezávislé proměnné
- *Konzumace nadměrného množství cukru poškozuje zuby*
- *Více hodin matematiky ve školách zvyšuje finanční schopnosti společnosti*
- *Silné deště snižují volební účast*

Práce s teorií

- Teorie ve výzkumu má své opodstatnění
- Není v práci „do počtu“, aby se naplnily znaky
- Dva základní postupy:
 - Tvorba
 - Testování
- V práci může dojít k jejich kombinaci
- Tvorba teorií je typicky spojena s kvalitativním přístupem a testování s kvantitativním → **není to výlučné**

Indukce	Dedukce
Pozorování, sběr dat	Teorie → hypotézy
↓	↓
Hledání pravidelností	Testování hypotéz
↓	↓
Generalizace, nové teorie	Potvrzení / zamítnutí teorie

Logika výzkumu

- Induktivní:
 - Identifikace pravidelností / trendů
 - Cíl – generalizace, formulování teorií
- Deduktivní:
 - Formulace hypotéz z teorie
 - Cíl – testování teorií
- Dopad na podobu, strukturu a výstupy práce

Testování teorií

- Popper – žádná teorie není věčná
- Testování probíhá přezkušováním hypotéz, které se potvrzují nebo zamítají
- Výsledkem nemusí být pouze potvrzení (zachování) nebo zamítnutí teorie, ale i její modifikace

Testování teorií

- **Experiment:**

- Výzkumník manipuluje s nezávislou proměnnou a sleduje se efekt vyvolaný touto změnou
- Experimentální (manip.) vs. kontrolní skupina (bez manip.)

- Kontrola i těch proměnných, o nichž nevíme

- Náročná realizace, ne vždy se dá použít (v sociálních vědách obzvlášť)

Policymaker making a statement

1) ISSUE

Industry and
Commerce

Family and
Social Policy

2) TRAITS

Masculine

Feminine

Masculine

Feminine

3) GENDER

Man

Woman

Man

Woman

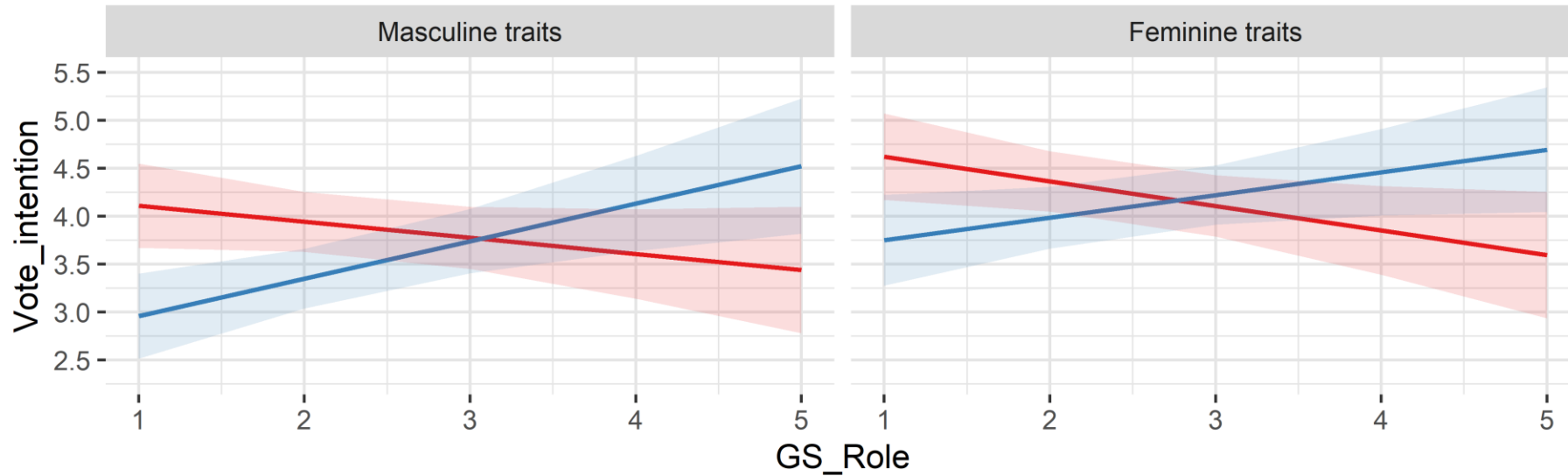
Man

Woman

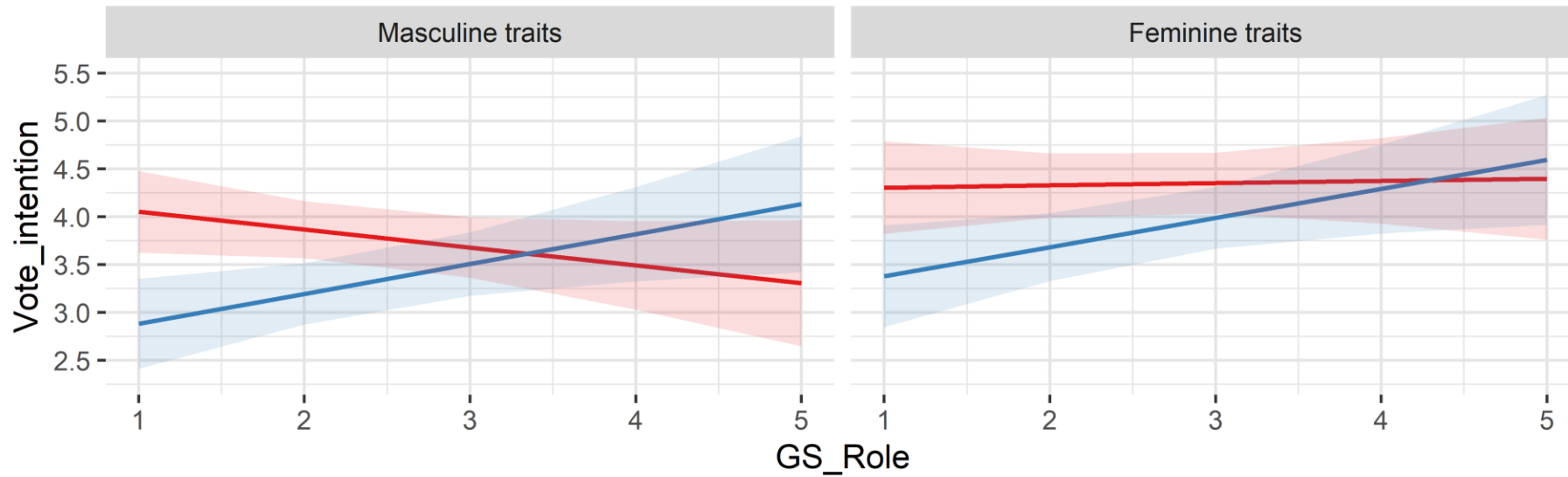
Man

Woman

Issue = Industry and Commerce

Issue = Family and Social Policy

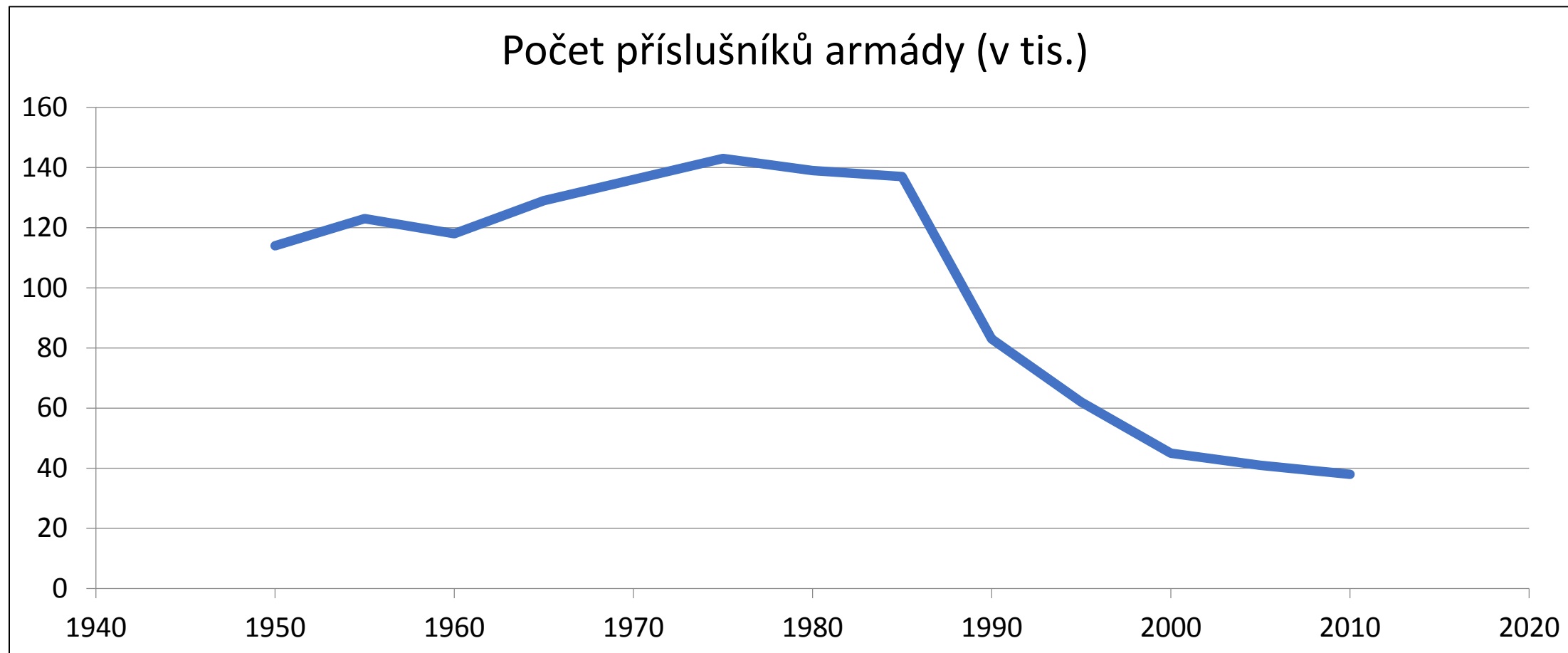
Gender

- Woman
- Man

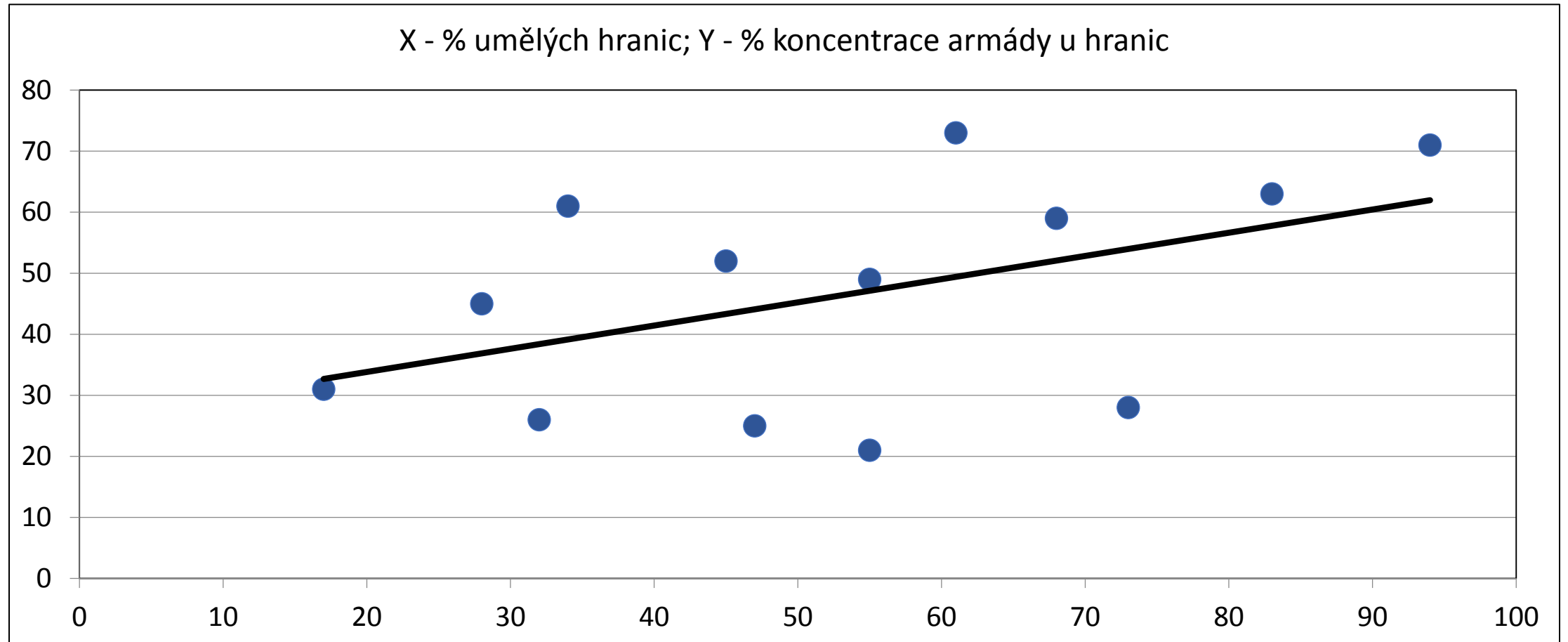
Testování teorií

- **Pozorování (observační studie):**
 - Sledování a sběr dat bez zásahu výzkumníka
 - Lehčí realizace proti experimentu
- Statistická analýza (velký počet případů)
- Případové studie (jeden nebo málo případů)
- Typy:
 - Průřezové (cross-sectional) – více případů v 1 čase
 - Logitudinální (time-series) – 1 případ v různých časech
 - Kombinace obou

Longitudinální studie

Průřezová studie

Teoretická část práce

- Žádný výzkum se neodehrává ve vakuu, literatura je povinná a **nevyhnutelná** součást práce
- Navzdory častému přesvědčení, nejde o:
 - Nutné zlo a „vatu“ v textu
 - Kapitulu, jejímž jediným významem je přispění k naplnění požadovaného počtu znaků
- Význam:
 - Specifikování problému a zasazení do rámce probíhajících debat
 - Dodání serióznosti vaší práci a zvýšení její „vědecké“ váhy
 - Později získá představy o vlastních zjištěních a jejich vztahu s existující literaturou

Teoretická část práce

JE	NENÍ
Místo pro specifikování problému identifikovaného v úvodu práce	Místo první zmínky a definice problému vaší práce
Místo, kde diskutujete otázky relevantní pro váš výzkum	Seznam všeho, co jste přečetli a aspoň trochu to souvisí s vaším tématem
Kritická rozvaha nad argumenty v relevantních textech – posouzení významu pro vaši práci	Prostá deskripce za účelem zabrat co nejvíce místa uváděním všech možných argumentů
Místo, kde odkazujete i na akademické zdroje	Část textu založená výhradně na akademických zdrojích

Teoretická část práce

Teoretická část ve vaší práci

- Řazení literatury:
 - Chronologické
 - Tematické
 - Kombinace
- Vyhněte se příliš dlouhým přímým citacím
- Pokud je to možné, upřednostněte primární literaturu před sekundární

Význam návrhu výzkumu

- Optimálně by měl návrh prokazovat, že:
 - Rozumíte svému tématu
 - Jste schopní srozumitelně formulovat své cíle a otázky
 - Máte promyšlené dopady práce, rozumíte jejímu významu, uvědomujete si její validitu a reliabilitu
 - Budete pracovat v souladu se základními etickými principy vědecké práce

Podoba návrhu výzkumu

- Významný aspekt jednoduchosti – jako kdyby byl návrh určen neodborníkům
- Zkuste váš návrh vnímat **jako argument**:
 - Vede k potřebě důsledného a jasného zdůvodňování výzkumu, jeho částí a kroků
 - Důležitá je interní koherence návrhu
 - Návrh má ukázat logiku výzkumu a ne výzkum popsat

Návrh výzkumu - struktura

- Typické prvky:
 - Téma, cíle, výzkumné otázky
 - Krátký přehled a shrnutí literatury
 - Konceptualizace, operacionalizace
 - Výběr metod
 - Sběr dat
 - Analýza dat
 - Závěr

Úvod

- Uvedení do problematiky
- Představení problému, jeho zařazení do širšího okruhu literatury, případné nedostatky literatury
- Objasnění **cíle** a významu problému
- Definování **výzkumné oblasti a tématu**
- Úvod má být výrazný a poutavý – půda pro další části návrhu

Úvod

- Stanovení výzkumných otázek
- Odůvodnění otázek:
 - Z jakého důvodu je otázka důležitá
 - Jaký význam má její zodpovězení
 - Byla už položena anebo jde o její první aplikaci?
- Odůvodnění je součástí všech prvků návrhu (problém, otázky, metody, práce s daty)

Krátké shrnutí literatury

- Při návrhu výzkumu jde o **krátký** přehled a shrnutí literatury
- Zmapování výzkumného pole a uvedení problému do kontextu
- Důležitá je **zaměřenost na problém** a ne snaha uvést všechno, co bylo napsáno o vámi zkoumané oblasti
- Význam:
 - Základ pro formulaci hypotéz (pokud s nimi pracujete)
 - Podložíte svůj výzkum teoretickými argumenty

Operacionalizace konceptů

- Konceptualizace – zachycení prvků do pojmových konceptů
- Operacionalizace – převod konceptů do **měřitelných** pojmů a kategorií

- Tato část má prokázat, jak budete s koncepty pracovat ve svém výzkumu:
 - Jejich identifikace v realitě
 - Jejich změření

Nerezová ocel

- **Definice** - vysoce legovaná ocel se zvýšenou odolností vůči chemické i elektrochemické korozi...
- **Operační definice** – ocel obsahující 12-30% chromu a až 30% niklu

Operacionalizace

- Intelligence
- Levicový extrémista
- Politická apatie
- Volební úspěch
- Životní zkušenosti
- Dobrá volební kampaň

Metody – strategie a rámec

- Propojení mezi teorií a empirií
- Je potřebné uvést, jaké metody budete ve výzkumu využívat a z jakých důvodů jste tuto volbu provedli
- Představení, zda půjde o výzkum kvantitativní, kvalitativní anebo kombinující obě logiky (pokud to v návrhu už nezaznělo)

Vzorek

- **Kvantitativní práce:**
 - Velikost vzorku
 - Způsob výběru
 - Reprezentativnost

- **Případové studie (malé N studie):**
 - Konkretizace případů
 - Odůvodnění daného výběru

Sběr dat

- Důležitý je přesný a jasný popis
- Způsob získávání – terénní výzkum, elektronické zdroje, sekundární analýza
- Příklady technik:
 - Dotazník – míra standardizace, strukturovanosti
 - Pozorování – skryté, otevřené, zúčastněné, nezúčastněné
 - Analýza dokumentů – jaký typ dokumentů, odkud je budete čerpat (zdroj)

Analýza dat

- Jako v předešlých bodech platí co možná největší detailnost, jasnost a přesnost
- Nestačí uvést, že data budou „analyzována“
- Uvést konkrétní postupy, způsoby, využití softwaru a jednotlivých technik:
 - Obsahová analýza, analýza metafor, korelace, regrese...

Závěry (a co je vhodné uvést)

- **Omezení výzkumu:**

- Má je každý výzkum, uvádějí se, pokud jsou výzkumníkoví známá

- **Etická stránka věci:**

- Vyrovnání se s možnými etickými (právními) problémy
- Nakládání s daty, přístup k datům, jednání s jinými osobami

- **Závěry:**

- Shrnutí očekávaných závěrů
- Načrtnutí významu pro teorii anebo politickou praxi

Návrh výzkumu - shrnutí

- Nezapomínejte na to, že návrh výzkumu nemá význam pouze pro vás, ale i pro vašeho vedoucího/školitele
- Z toho vyplývá potřeba jasné a přesvědčivé formulace
- Návrh není studentská povinnost, ale klasická součást výzkumu
- Vždy se ujistěte, zda z návrhu vyplývají odpovědi na základní otázky výzkumu - co, jak, proč (otestujte na příbuzných, známých)
- Dobrý test vašeho návrhu – Punch, s. 205